

BADANIA KONSERWATORSKIE I PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

SALA GIEŁDOWA

Szczecin, Al. Niepodległości 40

Dawna siedziba Ziemstwa Pomorskiego i Banku Hipotecznego

Autor:

Ilona Nałęcka-Czerniawska

Szczecin, maj 2017

Spis treści

1. Karta identyfikacyjna zabytku.....	3
2. Historia obiektu.....	5
3. Zestawienie materiałów pierwotnych i wtórnych.....	6
4. Stan zachowania.....	7
5. Cel oraz założenia konserwacji.....	8
6. Program prac konserwatorskich.....	8
7. Zalecenia dla użytkownika.....	14
8. Dokumentacja fotograficzna.....	16
9. Dokumentacja rysunkowa.....	31

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI

1.1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

RODZAJ sala giełdy, na planie czworokąta, od strony zachodniej zakończona trójboczną latarnią.

TEMAT polichromia ścienna na ścianach i sklepieniach z bogato rzeźbionym detalem architektonicznym – polichromowanym i złożonym. Na ścianach do 1,20 m boazeria dębowa, lakierowana.

TECHNIKA ORYGINAŁU Ściany w technologii tradycyjnej murowane z cegły ceramicznej, pełnej. Wyprawa tynkarska wapienna, zacierana. Detal architektoniczny oraz żebra odlew gipsowy, polichromowany i złożony na żółtą glinę płatkami złota. Boazeria drewniana, dębowa, lakierowana. Parkiet dębowy. Balustrada balkonu – kuta krata. Stolarka okienna wtórna. Stolarka drzwiowa dębowa.

TECHNIKA PRZEMALOWANIA Na powierzchni ścian polichromowanych znajdują się dwie warstwy malarskie, w niszach podsklepiennych szara farba olejna, na ścianach pionowych warstwy emulsyjne i akrylowe. Detale architektoniczne pokryte trzykrotnie białą farbą syntetyczną (o różnym spoiwie). Żadna z użytych farb nie jest wrażliwa na wodę.

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA, KRĄG wg. projektu radcy budowlanego Emila Drewsa ze Szczecina. Kierownictwo budowy sprawował Wechselmann¹. Projekt nawiązuje do szkoły berlińskiej.

DATOWANIE 1890-1892

LOKALIZACJA Al.Niepodległości 40, Szczecin

WŁAŚCICIEL / UŻYTKOWNIK Akademia Sztuki w Szczecinie, pl. Orła Białego 2, 70-562 Szczecin
NIP: 851-31-21-799 , REGON: 320850334

WYMIARY / POWIERZCHNIA 163 m².

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): TAK miejscowe naprawy, bieżąca profilaktyka.

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: TAK

¹ Nie jest znana dokładna historia budowy gmachu i problematyki inwestorskiej, a także brak jest danych na temat autora projektu. Akta Policji Budowlanej dla działki nr 40 przy Al. Niepodległości nie zachowały się.

Dokumentacja historyczno – architektoniczna zlecona przez Urząd Wojewódzki, Wydział Kultury i Sztuki – Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, autorstwa mgr Małgorzaty Borkowskiej.

1.3. DANE O REALIZACJI KONSERWATORSKIEJ

RODZAJE BADAŃ ORAZ ICH WYKONAWCY

Wykonano badania:

- stratygraficzne – Wiele odkrywek została wykonana w latach 1983, przez Pracownię Konserwacji Zabytków Oddział Szczecin, w tym również czasie nisze podsklepienne zostały zabezpieczone drewnianymi kantówkami, tworząc wzmacniającą konstrukcję dla podłoża tynkarskiego.
- archiwalne – Archiwum Miejskie, Zasoby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie.
- laboratoryjne – pobrano próbki do badań laboratoryjnych w celu zbadania spoiwa i pigmentów, na podstawie którego zostanie opracowana dokładna metoda usuwania przemalowań i wzmocnienie struktury podłoża wraz z warstwa barwną.

2.0 Historia obiektu

Dokładne daty budynku umieszczone są na obiekcie, na elewacji frontowej, potwierdzają to księgi adresowe. Budynek został wzniesiony w latach 1890-1892 według projektu radcy budowlanego Emila Drewsa ze Szczecina, budową kierował Wechselmann. Budowa tego gmachu kosztowała ponad pół miliona marek. Nie wiemy nic o autorze i wykonawcy płaskorzeźb i rzeźb zdobiący ryzalit budynku, nie znamy żadnej z firm współpracujących przy wyposażeniu i budowie tego obiektu. Nie znaleziono żadnych informacji na temat Emila Drawsa, możemy jedynie przypuszczać, że wykształcił się w „szkole berlińskiej”. Wiemy, że projekt tej rangi był jego pierwszą realizacją. Późniejszym jego dziełem jest budynek na Wałach Chrobrego gmach wzniesiony dla Towarzystwa Ubezpieczeń Rolnych z 1903 r. (Obecnie Akademia Morska).

Od początku swego istnienia budynek przy Alei Niepodległości należał do najbardziej okazałych budynków Szczecina. Pisały o nim wszystkie współczesne przewodniki. W 1895 roku w czasie wielkich manewrów wojskowych zamieszkiwał w nim cesarz austriacki Franciszek Józef.

Po II Wojnie Światowej Tymczasowy Rząd Państwowy, Okręg Pomorze Zachodnie, Ekspozytura w Szczecinie, przeznaczyła dawny gmach Ziemstwa Pomorskiego dla dwóch instytucji, dla Pocztovej Kasy Oszczędności zamienionej w 1958 na Powszechną Kasę Oszczędności i dla Banku Handlowego w Warszawie, spółki akcyjnej, Ekspozytura w Szczecinie. Począwszy od czasów Banku Handlowego , dwa pietra południowego skrzydła przy ul. Bogurodzicy oraz tamtejsza klatka schodowa były oddzielone drzwiami. Odseparowano również część pomieszczeń szkolnych w partii piwnic. Począwszy od 1945 r. dokonywano bieżących remontów, zazwyczaj większe pomieszczenia dzielono na mniejsze. Ponadto zagospodarowano zachodnią partię korytarza w głównym korpusie, pogarszając tym samym oświetlenie ciągów komunikacyjnych. Wielokrotnie również przeprowadzono malowanie pomieszczeń, ostatni większy remont przeprowadzono w 1976-1977r. Odnowienie fasad oraz ponowne przesklepienie cynkową blachą kopuły, przeprowadziła Rzemieślnicza Spółdzielnia „Budometal” ze Szczecina. W tym samym roku Wojewódzki Konserwator Zabytków w

Szczecinie wpisał budynek do rejestru zabytków, ponadto zlecił PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Szczecinie oczyszczenie kamiennych detali architektonicznych i rzeźb na fasadzie oraz przywrócenie dawnej kolorystyki reprezentacyjnych wnętrz, głównie westybulu i dawnej Sali giełdowej.

3.0 ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW PIERWOTNYCH I WTÓRNYCH

Materiały pierwotne:

Malarstwo

1. Wyprawa tynkarska zacierana na gładko wapienno-piaskowa
2. Cienka warstwa zaprawy wapiennej z piaskiem szklarskim zacierana na gładko
3. Szkic malarski wykonany farbą wodną
4. Warstwa malarska o spoiwie olejnym
5. werniks olejno żywiczny lub żywiczny?

Złocenia

1. Podkład gipsowy, polerowany
2. Przeklejenie klejem glutynowym lub szelakiem
3. Glinka żółta, pulment
4. Złoto w płatkach na poler

Detal architektoniczny

1. Odlew z gipsu ceramicznego, zbrojony
2. Przeklejenie klejem glutynowym
3. Warstwa malarska, o spoiwie wodnym

Materiały wtórne:

Materiały wtórne to głównie powłoki malarskie syntetyczne, akrylowe, emulsyjne i olejne.

4.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania polichromii jest bardzo zły. Ściany i sklepienia pokrywa kilka warstw farby o zróżnicowanym spoiwie, które bardzo mocno skonsolidowane są z warstwą oryginalną. Zastosowany rodzaj farb jest bardzo „sztywny” i podczas wysychania nastąpił duży skurcz powłoki, a powierzchnia polichromii popękała, podnosząc się daszkowato. W miarę upływu czasu wszystkie warstwy technologiczne utraciły swoją elastyczność. Podłoże wapienne jest w stanie dobrym, jednak jest wiele miejsc odspojonych od ceglanego muru (zaznaczono na rysunku), a także pokryte jest siatką spękań. Przy czterech narożnikach w obu ścianach wschodniej i zachodniej biegną kominy wentylacyjne, które wdmuchują świeże powietrze z zewnątrz. Tuż obok biegną przewody grzewcze, doprowadzając ciepło rurami do kaloryferów zamontowanych w partii przyziemia, w sezonie grzewczym nagrzewają tynki (brak regulacji temperatury), a w sezonie letnim pozostają wyłączone. Zmiany temperaturowo-wilgotnościowe bardzo negatywnie oddziałują na stan tynków i polichromii oraz na drewnianą boazerię. Nad boazerią ściany są zabrudzone sadzą i kurzem, których cząstki pod wpływem wysokiej temperatury unoszą się w powietrzu niszcząc warstwę malarską, silnie się z nią zespalając. Najbardziej zaczerniała jest strefa do 0,5 m nad gzymsem boazerii oraz wysklepki na sklepieniu. Skrajne różnice temperatur występują w obrębie grzejników oraz kominów wentylacyjnych, jest to bezpośrednia przyczyna kondensacji pary wodnej. Nieustane zawilgocenie tych partii oraz ich szybkie suszenie powoduje że tynk jest spękany i odspojony od ceglanego muru. Wszystkie warstwy technologicznie nie wysychają w sposób naturalny i łagodny, a cały ten proces jest znacznie utrudniony przez zaszczelniając powierzchnie warstwy farby o spoiwie syntetycznym. Powierzchnie ścian oraz detalu architektonicznego malowane były wielokrotnie farbami o różnym spoiwie, blokując dyfuzję pary wodnej.

Klimat we wnętrzu został również zmieniony przy wymianie stolarki okiennej, która obecnie jest bardzo szczelna. W Sali powinny być zachowane warunki „muzealne”, możliwie takie same bez względu na sezon. Powierzchnie detalu architektonicznego były wielokrotnie malowane farbami i straciły głębokość rysunku. Istnieją drobne nieliczne uszkodzenia mechaniczne.

Boazeria dębowa jest w stanie złym, istnieje wiele uszkodzeń szczególnie brakuje elementów gzymsów na całej długości w części latarni. Porozklejane są łączenia stolarskie, listwy profilowane oraz brakuje czterech ozdobnych konsolek wspierających parapet. Silnie

zniszczone są wszystkie klapy nad grzejnikami, politura jest mocno poprzecierana, a powierzchnia drewna rozeschnięta i spękana.

5.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI – PROJEKT KONSERWATORSKI

Konserwacja Sali Giedy będzie podzielona na etapy. Pierwszy etap ma na celu odstąpić oryginalne powierzchnie polichromii wraz z wykonaniem konsolidacji warstwy malarskiej, podklejeniem tynków i wzmocnieniem poszczególnych warstw technologicznych. Prace te ukażą rzeczywisty stan zachowania oraz zasięg warstw oryginalnej. W drugim etapie prac zostaną uzupełnione ubytki podłoża oraz ubytki warstwy barwnej zgodnie z technologią historyczną. Prace zostaną skupione na rekonstrukcji malarskiej i odtworzeniu kompozycji.

6.0. PROGRAM PRAC

Polichromie z kompozycją malarską, półokrągłe nisze podsklepienne.

1. Po ustawieniu rusztowań należy zdemontować drewniane zabezpieczenia w niszach pod sklepieniem. Malatury pod sklepieniem należy skonsolidować za pomocą metylocelulozy - MC2-3% na bibułkę japońską. Łuski polichromii należy podkleić przed przystąpieniem do oczyszczania, metodą iniekcji lub cienkim pędzelkiem. Podklejanie wykonać za pomocą kleju akrylowego lub MC 3%. Bibułkę pozostawić do wyschnięcia przez kilka dni, tak aby spoiwo miało możliwość wnikać w strukturę polichromii i skleić obie warstwy ze sobą.
2. Podłoże tynkarskie opukać w celu zidentyfikowania odspojień. Część pustych miejsc, odspojonych od podłoża ceglanego przedstawiona została na inwentaryzacji rysunkowej. Iniekcyjnie aplikować preparat krzemoorganiczny do wzmocnienia podłoża mineralnych, zawierający rozpuszczalniki organiczne, oparty na estrach etylowych kwasu krzemowego. Powinien posiadać niski stopień wytrącania żelu ok. 10% preparat lekko wzmacniający. W celu wzmocnienia struktury tynku, preparat nie może wywierać działania hydrofobizującego, dzięki czemu po przeprowadzeniu zabiegu wzmocnienia można kontynuować oczyszczanie podłoża i uzupełnianie ubytków zaprawami mineralnymi.

3. Następnie po wyschnięciu preparatu około 7 dni, przystąpić do podklejania tynku do podłoża ceglanego. W celu usunięcia napięcia powierzchniowego zaaplikować alkohol etylowy o stężeniu 70%, następnie wlewać spoiwo klejowe akrylowe rozcieńczone z mleczkiem cementowym białym w stosunku 1 do 1. Przy dużych pustkach zastosować zaprawę iniekcyjną mineralną zawierającą spoiwo klejące, dociskać stemplami.
4. Po usunięciu bibułki japońskiej należy powierzchnie malarskie zdezynfekować preparatem zawierającym estry metylowe kwasy p-hydroksybenzoesowego, estry etylowy i propylowy (posiadają szerokie działanie biobójcze, w tym likwidują wszystkie drobnoustroje na malowidłach ściennych) czwartorzędowe sole amoniowe oraz dichlorofuamidy, które zwalczają grzyby pleśniowe, glony i porosty. Preparat rozpryskiwać delikatną mgiełką. Zabieg powtórzyć po usunięciu przemalowań.
5. Po upewnieniu się że wszystkie łuski malarskie są wzmocnione i przytwierdzone do podłoża, że miejsca puste tynku zostały wypełnione i skonsolidowane z podłożem ceglanym, można przystąpić do oczyszczania z brudu. Powierzchniowy brud z malowideł należy oczyścić za pomocą gumek chlebowych oraz piany z szarego mydła. Waciki waty nasączać pianą i pocierać miejsca zabrudzone.
6. Usuwanie przemalowań wykonywać na sucho, za pomocą skalpeli i szpachelek. Warstwy zakrywające oryginał są ze sobą silnie sklezione, są jednak miejsca gdzie dość łatwo odpryskują. Wierzchnie warstwy można usuwać za pomocą rozpuszczalników, które zmiękczą powierzchnię. Pozostałości doczyszczają skalpelem. Warstwa malarska jest nie wrażliwa na wodę co świadczy że rozpuszczalniki organiczne mogą ją delikatnie naruszyć, dlatego przy doborze rozpuszczalników należy bardzo uważać i odpowiednio dobierać stężenie i proporcje.
Proponowany zestaw rozpuszczalników²;
każdorazowo działanie lotnego rozpuszczalnika przerywać benzyna lakową lub wodą.
Przed rozpoczęciem oczyszczania wykonać próby na fragmencie polichromii 10x10 cm., obserwować wrażliwość warstwy i skuteczność oczyszczania. Należy pamiętać że każda warstwa posiada inne składniki chemiczne.
Dla warstw olejnych i syntetycznych:
- dwuchloroetan + metanol - 50:50

² Lista rozpuszczalników i mieszanin przetestowanych w IRPA, wg. Masschelein – Kleiner L., Les solvants, Cours conservation 2, Institut Royal du Patrimoine Artistique, Bruxelles.

- trójchloroetan+alkohol dwuacetonowy 75:25

- izopropanol+ amoniak+ woda 80:10:10

Dla warstw kleju lub przemalowań białkowych:

- dwuchlorometan+ mrówczan etylu + kwas mrówkowy 50:45:5

Usuwanie kleju lub przemalowania polisacharydowego:

- toluen+ izopropanol + woda 35:55:10

-metyloetyloketon+ woda 25:75

- kwas octowy+ woda 5:95.

7. Po usunięciu przemalowań należy powierzchnię oczyścić z zabrudzeń powierzchniowych. Zestaw rozpuszczalników:

każdorazowo działanie lotnego rozpuszczalnika przerywać benzyna lądową. Przed rozpoczęciem oczyszczania wykonać próby na fragmencie polichromii 10x10 cm., obserwować wrażliwość warstwy i skuteczność oczyszczania.

- izooktan – czysty

- dwuizopropyloeter – czysty

- ksylen +alkohol etylowy – 50:50

- alkohol etylowy + woda-50:50

8. Powierzchnię zabezpieczyć żywicą akrylową o niewielkim stężeniu do 3%, tak aby nie nastąpił zbyt duży skurcz warstwy a kolory nie uległy zmianie, przy zastosowaniu zbyt dużego stężenia warstwa wybłyszczyc się a po czasie żółknie.

9. Uzupelnic wszystkie ubytki podłoża drobnoziarnistą zaprawą wapienno-trasową, o najdrobniejszej frakcji do 1mm, zalecane, 0,1-0,5 mm. Zaprawę mineralną łączyć z piaskiem szklarskim w stosunku 80:20. Opracować powierzchnię zgodnie z historyczną strukturą. Do zaprawy można dodać zaledwie kilka kropel kleju z żywicy akrylowej aby polepszyć jego przyczepność i elastyczność. Szczególnie przy uzupełnianiu warstw cienkich, które mogą się z czasem wykruszyć.

10. Do uzupełniania warstwy malarskiej zastosować farby żywiczne. Wszystkie uzupełnienia warstwy malarskiej musza być z bliska rozpoznawalne. Uzupełnienia wykonać metodą kropki. Ubytki podbarwić jednolicie kolorem o ton jaśniejszym. Z daleka efekt powinien być odbierany jako całościowy i jednorodny, z bliska kropka musi być widoczna. Wykonać szablony do odtworzenia dekoracji malarskich zgodnie z zachowanymi fragmentami.

Kolorystyka została podana na inwentaryzacji rysunkowej wraz z detalem malarskim.

10. Na dwóch filarach zamykających scenę w części latarni, usunąć starą obudowę z płyt paździerzowych. Gniazda elektryczne pozostawić lub usunąć zgodnie z życzeniem Użytkownika.

Detal architektoniczny, gipsowy polichromowany i złożony

1. Powierzchnie rzeźbiarskie detalu architektonicznego oczyszczać na sucho z przemalowań. Gruba warstwa farby daje się łatwiej usuwać za pomowca skalpela lub szpachelki niż za pomocą środków chemicznych. Na podstawie wykonanych prób bezpieczniej jest używać środków wodnych do ewentualnego zmiękczenia warstw, ponieważ nie naruszają warstwy malarskiej oraz zachowanego złota. Stan złota pod powierzchnią nadaje się do konserwacji pod warunkiem delikatnego usuwania przemalowań. Z wykonanych odkrywek wynika że złoto zachowało się w dobrym stanie.
2. Elementy żeber, profilowanych gzymsów, listewek, fryzów, wsporników i zworników oczyszczać delikatnie aby nie uszkodzić podłoża gipsowego. Ubytki gipsu uzupełniać gipsem ceramicznym lub alabastrowym. Opracowując powierzchnie po wyschnięciu zgodnie z zachowanym wzorem. Nie przewiduje się wykonywania nowych odlewów, jednakże jeżeli spod warstw przemalowań okaże się że struktura jest popękana i w złym stanie, należy po oczyszczeniu wykonać nowy odlew gipsowy. Profilowane listewki na ścianach płaskich tworzące czworokątne obramienie uzupełnić zaprawą gipsową lub wymienić na nowe.
3. Zdezynfekować oczyszczone powierzchnie spryskując delikatną mgiełką środkiem chemicznym jak powyżej przy dezynfekcji malowideł ściennych.
4. Po oczyszczeniu i przygotowaniu powierzchni należy pozłocić miejsca wskazane. Powierzchnia gipsu powinna być bardzo gładka. Złocenia należy wykonać na żółtą glinę – pulment i nakładać płatki złota na zakładkę, na poler.
5. Pozostałe partie pomalować farbami żywicznymi artystycznymi, o wysokim stopniu elastyczności i odporności na UV i IR.

Drewniana boazeria

1. Zdemontować boazerię, dokładnie inwentaryzując i zaznaczając ich pierwotne miejsce. Zdemontować wszystkie metalowe elementy krated i inne. Boazerie przewieźć do pracowni.
2. Usunąć z powierzchni drewnianych warstwy lakieru za pomocą rozpuszczalników o dużej lotności, tak aby nie spęczniały drewna. Niewolno używać wody ani rozpuszczalników wodnych, aby nie zdeformowały drewna. Należy zwrócić szczególną uwagę na klimat panujący w pracowni, do której zostaną przewiezione i przetrzymywane, żeby środowisko nie było zbyt wilgotne lub zbyt suche, należy zapewnić możliwie takie same warunki przy temperaturze otoczenia 18-20 stopni oraz wilgotności względnej powietrza od 45% do 55RH. Nie może dojść do wysuszenia lub spęcznienia drewna podczas oczyszczania. Konsekwencją niewłaściwego klimatu jest długoletnie wysychanie, pękanie i deformacja paneli drewnianych już zamontowanych na obiekcie, uwidocznienia się uzupełnień, niszczenie struktury i powierzchni. Po usunięciu lakieru drewno samoistnie będzie wyrównywało wilgotność w swojej strukturze.
3. Do usuwania lakieru należy zastosować rozpuszczalniki w odpowiednich proporcjach i stężeniu, uprzednio należy wykonać próby na mniejszym odcinku. Proponowane rozpuszczalniki:
 - węglowodory nasycone- izooktan, niektóre benzyny, heksan, heptan
 - węglowodory aromatyczne- toluen, ksylen, p-ksylen –
 - chlorowcopochodne – są bardzo silne w działaniu, dlatego należy je użyć w ostateczności- czterochlorek węgla, chlorek metylenu, trójchloroetan, dwuchlorometan,
 - estry – octan etylu, butylu
 - ketony – aceton, keton metylo-etylowy, cykloheksanon.
4. Po oczyszczeniu i usunięciu warstw lakieru, należy drewno głęboko nasycić preparatem biobójczym, zawierającym w składzie związki fosforoorganiczne, pochodne triazolu oraz czwartorzędowe sole amoniowe, najlepiej metodą pędzlowania w niektórych przypadkach należy iniekcyjnie wstrzykiwać preparat w otwory wylotowe po owadach.
5. Odtworzyć wszystkie brakujące elementy stolarki z drewna dębowego, wklejać na klej akrylowy oraz należy wzmocnić mechanicznie za pomocą drewnianych kołków. Skleić rozluźnione aplikacje. Drobne ubytki uzupełnić masą do drewna na bazie naturalnych

wiórów dębowych z dodatkiem kleju, o kolorze identycznym jak drewno historyczne, tak aby powierzchnie naturalnego drewna ponownie można było eksponować. Zastosować taką samą metodę łączenia elementów, ograniczyć do minimum wiercenie i wbijanie metalowych gwoździ.

6. Drewno zaimpregnować strukturalnie metodą pędzlowania, żywica o mniejszym stężeniu, posiada mniejszą lepkość i lepszą wnikalność w strukturę drewna. Żywica fabryczna powinna zawierać w składzie żywicę alkilową w węglowodorach alifatycznych.
7. Wykonać wszystkie inne naprawy stolarskie związane z unoszeniem klap nad grzejnikami, zawiasami, łączeniami itp.
8. Odtworzyć parapety okienne, profilowane z drewna dębowego.
9. Scenę w partii latarni należy oczyścić za pomocą cykliniarki i pomalować na kolor ciemniejszy, aby dopasować je kolorystycznie do dębowej boazerii. Postument sceny powinien posiadać dylatację pomiędzy ścianą gdzie znajduje się historyczna boazeria na szerokość 5mm, szczelinę należy wypełnić taśmą piankową, która rozpręża się na właściwą szerokość, łatwo demontowalna i bardzo estetyczna. Naprawić lub wymienić schody prowadzące na scenę (schody współczesne).
10. Odślonięte ściany przy kaloryferach oczyścić dokładnie i zdezynfekować jednym z podanych środków chemicznych do malarstwa ściennego. Skuć odspojony tynk (około 50% powierzchni) i nałożyć nowy wapienny z traselem z piachem od dużej frakcji 3-4 mm, w stosunku 70 do 30. Zaprawę zatrzeć na ostro, żeby miała dużą porowatość.
11. Oczyścić wszystkie otwory wentylacyjne z brudu i martwych zwierząt, udroźnić kominy.
12. Kaloryfery poddać konserwacji zgodnie ze sztuką budowlaną, pomalować na srebrno, po oczyszczeniu powierzchni metodą piaskowania lub chemiczną, wykonać nowe głowice termostatyczne do regulacji temperatury. Rury doprowadzające gorącą wodę do kaloryferów zaizolować, aby nie nagrzewały miejscowo drewna. Usunąć zawory zamykane ręcznie.
13. Posadzkę drewnianą należy wycyklinować, uzupełnić ubytki i pomalować lakierem o bardzo wysokim stopniu wytrzymałości na ścieranie w kolorze złotego dębu, tak aby jasny parkiet delikatnie przyciemnić, zastosować lakier matowy.

Metaloplastyka – balustrada, kratki wentylacyjne i inne okucia

1. Balustradę oczyścić z warstwą farby. Można ten element zdemontować i przewieźć do pracowni. Wypiaskować piaskiem szklarskim i zabezpieczyć przed korozją, farbą antykorozyjną. Uzupełnić kilka drobnych elementów balustrady, ubytki zostały pokazane na fotografii. Pomalować czarna farbą, matową i pozłocić poszczególne elementy. Złocenia wykonać złotem płatkowym na mikstion olejny.
2. Kratki wentylacyjne oczyścić i zabezpieczyć antykorozyjnie, całość pomalować na kolor czarny, matowy.

Stolarkę okienną wymienić na nową drewnianą w kolorze boazerii dębowej, zgodnie z zachowaną stolarką w pomieszczeniach znajdujących się od strony frontowej. Obecna stolarka nie zgadza się z pozostałą częścią okien historycznych, brak szprosów, ramiaki pozbawione są ozdobnego detalu i profilowań, ramiaki są zbyt szerokie. Nowe okna wykonać na wzór pierwotnych okien, wyszpałdować i uzupełnić węgarki wokół otworów okiennych.

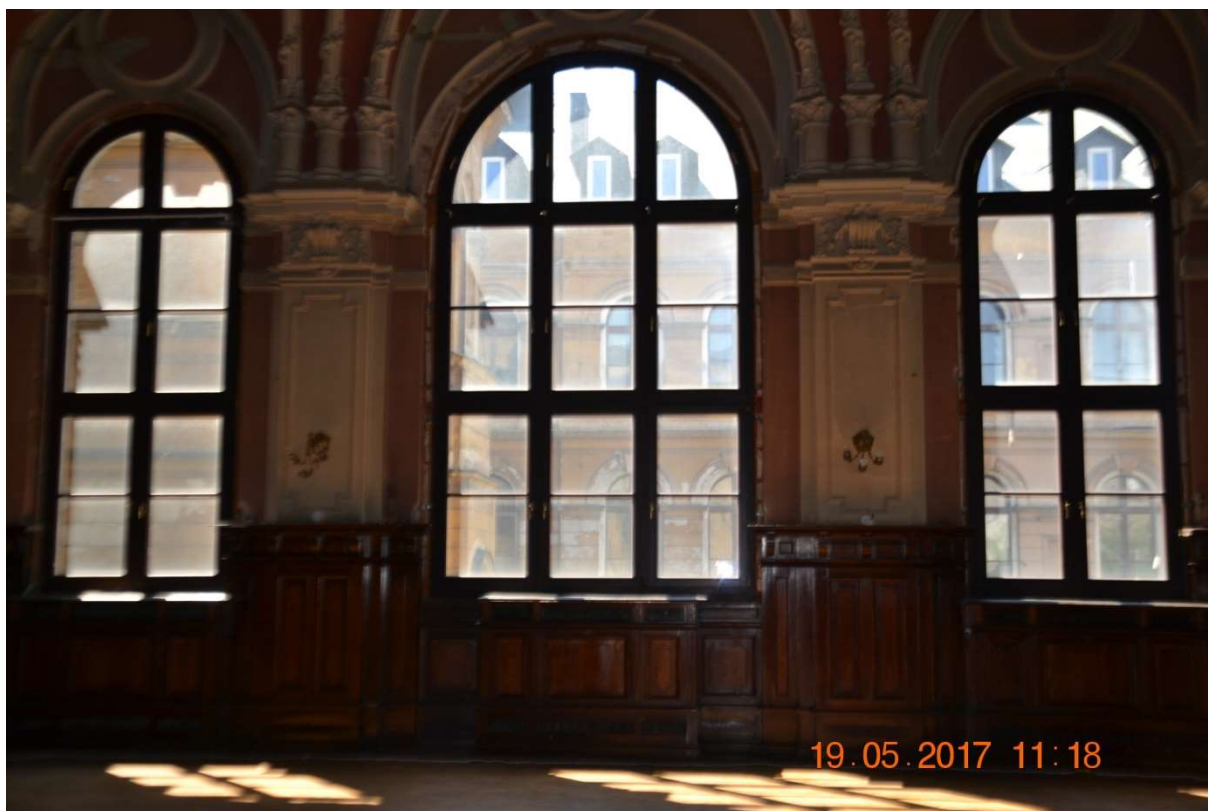
7.0. ZALECENIA DLA UŻYTKOWNIKA – PROGRAM OPIEKI PROFILAKTYCZNEJ

Sala z uwagi na swój wyjątkowy charakter i złożoną problematykę technologiczną musi być użytkowana jak pomieszczenie muzealne. Kominy wentylacyjne powinny być regularnie poddawane kontroli w celu właściwej cyrkulacji powietrza, a także powinny być zabezpieczone od strony dachu przed przedostawaniem się ptactwa, wody i innych zanieczyszczeń. Konieczna jest regulacja temperatury we wnętrzu, która jest główną przyczyną zniszczeń polichromii, tynków na sklepieniach i ścianach oraz boazerii drewnianej. Należy dbać o właściwą wentylację pomieszczenia podczas większych zgromadzeń ludzi, żeby nie dochodziło do kondensacji pary wodnej. Przed rozpoczęciem sezonu grzewczego należy temperaturę podnosić stopniowo, o stopień wyżej co kilka dni i utrzymywać ją później stałą do poziomu maksymalnego 18-20 stopni. Po sezonie grzewczym w taki sam sposób wyłączać grzejniki i nie wietrzyć pomieszczeń otwierając okna. Następuje wtedy zderzenie dwóch skrajnych temperatur, które powodują destrukcję materiałów budowlanych (ciepłe powietrze i zmarznięty tynk), jest bezpośrednią przyczyną pęknięcia i wysokiej wilgotności w strukturze

materiałów. W najbliższym czasie należy pomyśleć o zamontowaniu mierników badających temperaturę i wilgotność względną powietrza.

W ścianach nie można wiercić, prowadzić kabli elektrycznych ani montować urządzeń elektrycznych. Boazerię jedynie omiatać z kurzu na sucho, dwa razy w roku przecierać powierzchnię pielęgnacyjnymi płynami do drewna zawierającymi woski. Posadzkę zmywać niewielką ilością wody oraz często pastować.

8.0 Dokumentacja fotograficzna

Fot.1 Widok ogólny ściany południowej

Fot.2 Widok ogólny ściany północnej

Fot.3 Widok ogólny ściany północnej, w niszach podsklepiennych odkrywki pasowe ukazujące polichromię

Fot.4 Detal architektoniczny na gzymsie kierowanym. Stam dobry, powierzchnie pokrywają cztery warstwy farby.

Fot.5 Nad strefą boazerii drewnianej silny pas zabrudzen powierzchniowych spowodowany sezonowym grzaniem. Tynki spękałe drobna siatką w partii sklepienia i ścian.

Fot.6 Widok ogólny, ściany zachodniej zakończony latarnią.

Fot.7 Narożnik północno-wschodni. Tynki odspojone, polichromia spekana i podniesiona daszkowo.

Fot.8 Obudowa grzejników, klapy zamykające od góry grzejnik są bardzo zniszczone, rozeschnięte.

Fot.9 Obudowa kaloryferów, stan lica frontowego, stan dobry, wszystkie łączenia ozdobnych profilowanych listew popękane i porozsychane.

Fot.10 Narożnik drewnianej skrzynki, strona południowa.

Fot.11 Gzyms kierowany narożnik południowo-wschodni.

Fot.12 Widok posadzki drewnianej.

Fot.13 Odkrywka pasowa, ściana zachodnio-ótnocna.

Fot.14 Odkrywka na ścianie północnej.

Fot.15 Odkrywka na ścianie północnej.

Fot.16 Detal architektoniczny na sklepieniu, element złożony i polichromowany

Fot.17 Odkrywki pasowe w ścianie zachodniej, odstawiają herb Szczecina.

Fot.18 Narożnik północno-zachodni, po prawej stronie odkrywki pasowe, nie odsłoniły polichromii? Być może warstwa została zmyta ? brak śladów malatur.

Fot.19 Brak drewnianych ślimacznikowych konsol dekoracyjnych. Przedsiónek sali.

Fot.20 Okopcenia płyciny w strefie nad parapetem gzymsowym boazerii. Profilowane płyciny są zniszczone i zdeformowane.

Fot.21 Odkrywki sondażowe na zworniku gzymsu kierowanego, ściana północna. Element polichromowany i w dużej części złocony, na krawędziach, w partii kwiatonów i wstęg.

Fot.22 Wewnętrzna płaszczyzna płytki przy kinkiecie, ściana północna.

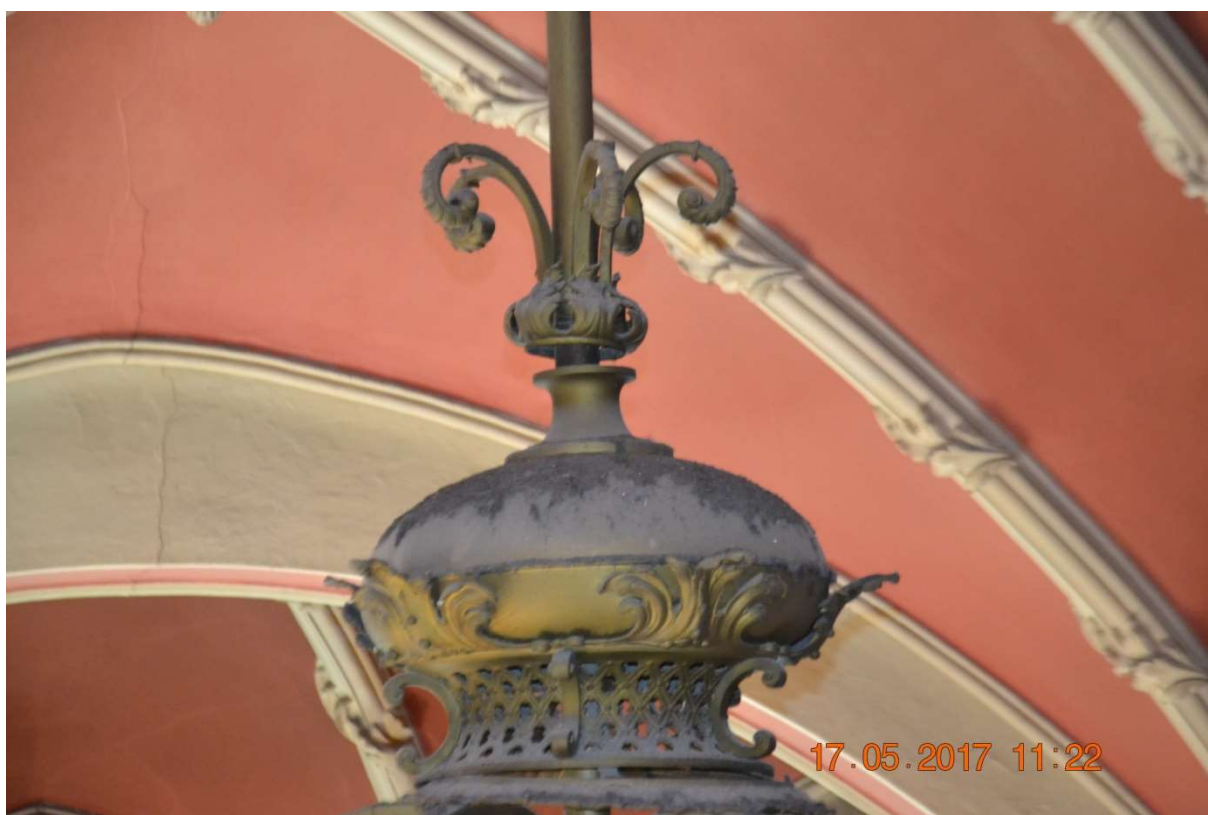
Fot.23 Okopnięcia tynku i spękania tynku przez wszystkie warstwy technologiczne.

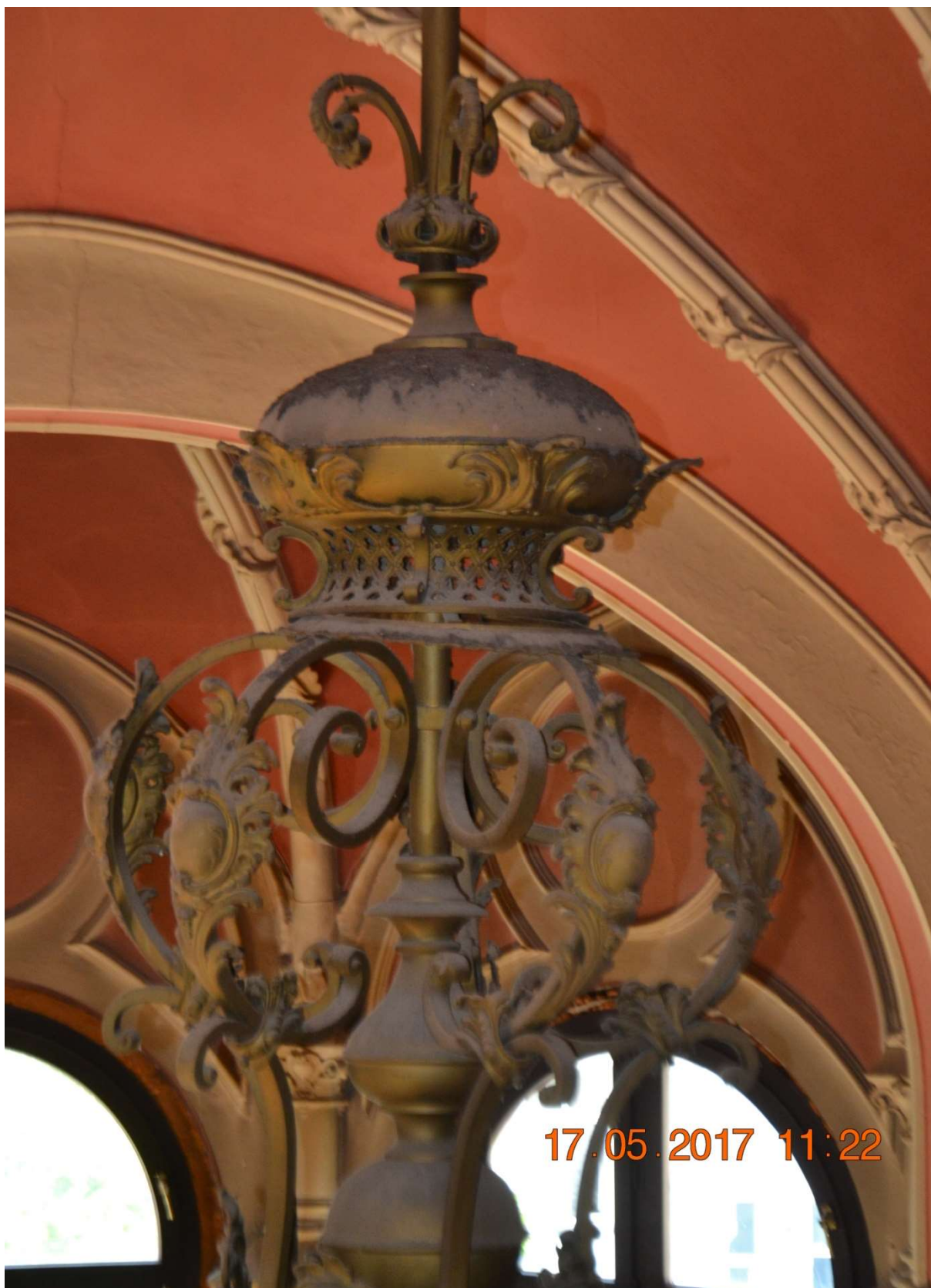
Fot.24 Rozklejenia stolarskie połączeń Litw profilowanych, uszkodzenia mechaniczne, brak politory, rozeschnięcia i spękania drewna.

Fot.25 Mosiężny plafon żyrandola, nieestetycznie wykończony. Stan dobry.

Fot.26 Elementy mosiężne rozluźnione i zakurzone, nie widać uszkodzeń mechanicznych.

Fot.27 Zbliżenie detalu żyrandola.

